

**Pre zasadnutie Mestského zastupiteľstva Žiari nad Hronom
dňa 16.02.2015**

K BODU: 13

**Schválenie Zoznamu pamätihodností
mesta Žiar nad Hronom**

MATERIÁL PREDKLADÁ:

Ing. Ján Vinarčík
vedúci odboru životného prostredia

MATERIÁL VYPRACOVAL:

Ing. Blažena Kollárová
referent OŽP

MATERIÁL OBSAHUJE:

1/ Návrh na uznesenie
2/ Dôvodovú správu

POČET STRÁN:3
POČET VÝTLAČKOV: 25

V ŽIARI NAD HRONOM
DŇA: 03.02.2015

NÁVRH NA UZNESENIE

Mestské zastupiteľstvo v Žiari nad Hronom

a) schvaľuje:

„**Zoznam pamätihodností mesta Žiar nad Hronom**“ v zmysle zákona č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov

Dôvodová správa

Na území mesta Žiar nad Hronom sa nachádza 13 národných kultúrnych pamiatok, zapísaných v ústrednom zozname pamiatkového fondu SR, ktorých ochrana je upravená zákonom č.49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu (sú uvedené o.i. aj v dokumente Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Žiar nad Hronom na obdobie 2014-2020 , na str. 27-28). Okrem týchto významných pamiatok má obec možnosť na svojom území vyhlásiť pamätihodnosti.

Pamätihodnosť obce je kategória, o ktorej hovorí zákon o ochrane pamiatkového fondu, ktorý obci dáva možnosť rozhodnúť o utvorení a odbornom vedení evidencie pamätihodností obce. Do evidencie pamätihodností obce možno zaradiť okrem hnutelných vecí a nehnuteľných vecí aj kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, zemepisné a katastrálne názvy, ktoré sa viažu k histórii a osobnostiam obce. (§14, ods.4)

Prvým úkonom, ktorým môže obec alebo občan prejavíť svoj kultúrny vzťah k veci huteľnej alebo nehnuteľnej, ale aj ku kultúrno-prírodnej či nehnuteľnej, ktorá sa viaže k histórii a vývoju obce je, aby na pôde obecného zastupiteľstva inicioval konštituovanie Zoznamu pamätihodností obce. Do tohto Zoznamu môže obec naraz aj postupne s časovým odstupom zapisovať /evidovať/ veci, ku ktorým majú občania a obec vzťah. Tento vzťah môže byť založený aj na stave poznania, pretože nie všetko, čo my dnes považujeme za pamiatku, sa aj v minulosti za pamiatku považovalo a opačne. Zoznam pamätihodností obce by mal byť živým dokumentom.

V roku 2013 bolo zo strany primátora mesta Žiar nad Hronom iniciované vypracovanie *Stručnej evidencie nehnuteľných pamiatok*. Jej autorom je Mgr. Peter Mosný, archeológ a bývalý pracovník pamiatkového úradu. V tomto stručnom prehľade zdokumentoval niekoľko desiatok hmotných nehnuteľných pamätihodností, ktoré sa viažu k histórii mesta. Hlavnou úlohou tohto materiálu je dostať informácie o pamiatkach do povedomia občanov, vzbudiť v nich záujem o históriu nášho mesta a tým vykonať prvý krok k tomu, aby tieto pamiatky zostali zachované.

Dokument *Stručná evidencia nehnuteľných pamiatok* bol východiskovým podkladom pre konštituovanie predkladaného Zoznamu pamätihodností mesta Žiar nad Hronom, ktorého forma a rozsah sú dané metodickou inštrukciou , ktorú vydalo pre potreby obecných samospráv Ministerstvo kultúry SR.

Rozhodnutím primátora č. Rh-03/2014 zo dňa 23.07.2014 bola zriadená pracovná skupina pre pamätihodnosti mesta, ktorej úlohou bolo vytvorenie zoznamu pamätihodností a jeho prípadná aktualizácia. Členmi tejto skupiny sú Ing. Richard Kafka - autor mnohých diel a príspevkov o histórii Žiaru nad Hronom, Božena Mikulčíková - predsedníčka MO Matice slovenskej, Ing. Rastislav Uhrovič- predseda združenia Na záchranu hradu Šašov, Zuzana Denková- archeolog. expozícia Múzeum B. Štiavnica, OZ Castrum Susol, Mária Zatková - dlhoročná bývalá kronikárka, Ľudmila Pulišová- MsKC- Múzeum, archeologická expozícia, Ing.arch. Benč - pracovník krajského pamiatkového úradu a Ing. Kollárová- referentka OŽP MsÚ.

Členovia pracovnej skupiny k navrhovanému zoznamu vyjadrili svoje názory a pripomienky a podarilo sa im doplniť informácie o niektorých pamätihodnostiach. Zo strany pracovníka krajského pamiatkového úradu bola upravená terminológia niektorých pamätihodností. Členovia pracovnej skupiny mali aj viacero podnetov na doplnenie zoznamu o ďalšie pamätihodnosti. Tieto podnety boli zachytené a sú uložené na odbore životného prostredia MsÚ. V prvej fáze boli do zoznamu zaradené iba tie pamätihodnosti, ktoré boli zdokumentované v *Stručnej evidencii nehnuteľných pamiatok*; tento zoznam je však možné v nasledujúcom období doplniť . Po získaní viacerých nových podnetov na doplnenie môže byť podľa pokynov primátora mesta iniciované ďalšie zdokumentovanie pamätihodností a po ich odobrení pracovnou skupinou pre pamätihodnosti a komisiou pre školstvo a kultúru môžu byť doplnené do zoznamu pamätihodností .

Navrhovaný Zoznam pamätihodností bol dňa 28.01.2015 prerokovaný v Komisii pre školstvo a kultúru, ktorá súhlasí s jeho predložením na schválenie mestskému zastupiteľstvu.

V nadväznosti na uznesenie o schválení Zoznamu pamätihodností sa potom obec bude snažiť zabezpečiť ochranu evidovaných pamätihodností, a to jednak tým, že môže tento zoznam deklarovať ako svoj program ochrany kultúrneho a historického dedičstva, ktorý môže byť podkladom pre územnoplánovaciú dokumentáciu obce, do ktorej sa premietnu regulatívy ochrany nehnuteľných pamätihodností a jednak tým, že sa pokúsi zabezpečiť financovanie a samotnú obnovu a ochranu evidovaných pamätihodností.

Zoznam pamätihodností zároveň umožní zviditeľniť pamiatky, nachádzajúce sa na našom území, čím môže prispieť k zvýšeniu záujmu o návštevu nášho mesta a k rozvoju poznávacieho cestovného ruchu.

Hoci v roku 2014 nebol ešte oficiálne schválený zoznam pamätihodností, v záujme ochrany pamiatok v našom meste boli zo strany mesta zrealizované viaceré činnosti, cieľom ktorých boli opravy, údržba a zlepšenie stavu niektorých pamiatok, ktoré boli v zlom stave – podarilo sa opraviť sochu sediaceho dievčaťa pred bytovým domom súp. čís. 367 na Ul. A. Dubčeka, bola očistená socha ženy na podstavci „Slovenka“ pred bytovým domom súpis.čís. 419 na Ul. Š. Moyses, vyčistili sa pietne miesta – hroby vojakov, očistil sa priestor okolo prícestného kríža pri ceste do Lovče, bola osadená pamätná tabuľa pri poľnom kanóne v parčíku na Ul. Kukučínova, očistená bola aj národná kultúrna pamiatka – socha Ladislava Exnára pred budovou I.ZŠ. V aktivitách zameraných na ochranu pamätihodností by chcelo mesto v rámci svojich finančných možností pokračovať aj v ďalšom období. Schválenie zoznamu pamätihodností by mohlo napomôcť k získaniu finančnej podpory na ich obnovu, ktorú poskytujú niektoré inštitúcie.

Prílohy :

- Zoznam hmotných nehnuteľných pamätihodností – katastrálne územie Žiar nad Hronom
- Zoznam hmotných nehnuteľných pamätihodností – katastrálne územie Šášovské Podhradie
- Zoznam hmotných nehnuteľných pamätihodností – katastrálne územie Horné Opatovce
- Obrazová príloha k *Zoznamu pamätihodností mesta Žiar nad Hronom* je zverejnená na internetovej stránke mesta www.ziar.sk v rubrike Otvorená samospráva – Mestské zastupiteľstvo – Materiály na MsZ –16.02.2015 – bod 13.